

Bródy Sándor „furcsa életéről”

Krúdy Gyula Ady-írásaira úgyahogy felfigyelt legalább a könyvkiadás, amikor cikk-sorozatát negyven esztendő alatt kétszer is az olvasók asztalára tette. Krúdy Bródy-regényét nem emelte ki senki a Krúdy-írások közül mindmáig – ott van ez a kisregény irodalmi cikkeinek gyűjteményes köteteiben, holott ez is **művészregény**, mint amiként az az **Ady Endre éjszakái** című is. A bibliográfia pedig azt is mutatja, hogy az Ady-írások hozták meg a kedvét a Bródy Sándorral való foglalkozáshoz is – pár esztendő múltott csak el a magyar naturalista-szecsziós irodalom „atyjának” halála után (1924-ben halt meg!), megkezdte cikk-sorozatát a **Pesti Napló** hasábjain, azzal a szándékkal, hogy bemutassa „e különösen rendetlen férfiú életfolyását”, szóljon e „jelentős úriemberről, aki nélkül valaha el sem lehetett képzelni a magyar irodalmat”. S talán az sem mellékes szempont hogy ahogyan az öregedő Bródy Sándor a hollandus Rembrandtot választja hőséül, Krúdy Gyula ötven éves korában az egykor ötven esztendőös Bródy Sándort állítja cikk-regénye középpontjába, ismételten alkalmat találva ilyen módon a századforduló életvitelének személyes és krúdyasan szeszélyes megörökítésére. Mindenképpen különös szöveggel, egy lehetséges kisregényformával találkozunk most tehát. Azért is, mert Krúdy Gyula, a maga bevallása szerint, ezt a „maga örömeire írta”, mondván, hogy „én a Bródy Sándor életrajzon csak olyan napokon dolgozom, amikor kedvem van a munkához”. Dénes Zsófiának (aki azt hirdette, hogy Ady Endre menyaszszonya volt egykoron, amikor a „hársak épp szerettek”) mondta ezt, aki Krúdy Gyulával a „margitszigeti nagy hársfa alatt találkozott”, hogy az ötven esztendőös íróval készítsen interjút.

Szabályos regényről természetesen nem gondolkozott Krúdy Gyula, hiszen egyetlen regénye sem tisztelte a múlt századi regényhagyományokat, az 1920-as években pedig éppenséggel fittyet hányt a szabályosságoknak és szimmetriáknak, főképpen, hogy legalább annyi gondja lehetett azzal, amit el akart hallgatni, mint azzal, amit hőse életrajzából fel szándékozott használni. Valójában olyan „igazi dolgokat”, „bizonyos emberi megvilágításokat” is meg szeretett volna írni Bródy Sándorról, amiket „nem bír el a rotációs papír”. Aztán meg „in medias res” kezdte hőse életrajzának előadását: akkor lépteti fel, amikor Bródy Sándor a Margitsziget szállójának a la-

kója volt (évtizedekkel később ugyanitt lakik Krúdy Gyula és írja ezt a most méltatott életrajzot), s ott látjuk az utolsó előtti fejezetben 1918 őszén a budai várban a Bástyasétányon Hatvany Lajossal szivarozva a Károlyi Mihály adta fogadás után.

Bródy Sándorban is az író-ember, a különöséggel megáldott, pontosabban megvert egyéniség sorsa foglalkoztatta, a hotel-szobák lakója a Royal szállóban (ez Bródy és Krúdy szerint akkoriban az „élet, a divat fogadója” volt!), a Margitszigeten és a Rudas fürdőben. Elragadtatással szemléli ezt a „szép regényíró”, „különc regényíró”, „szép embert”, „korának húséges gyermekét”, hiszen Bródy is ugyanazt szerette, amit ő: a gulyás húst, a marhacsontokról lelógó húsokat a velővel egyetemben, hozzá a vékony paradicsommártást s a hagymát, és ahogyan Dénes Zsófiának nyilatkozta. „Bródy Sándor húsból és Véréből való asszonyai vagy azok hugai voltak az én fiatal-ságomban az én asszonyaim is”. Testi mivoltát is éles fényben, pontosabban – villámfényben láttatja, amint „megnyalogatja hasított szilvához hasonlatos szájaszélét”, és a „puskaporszínű, néhol himlőhelyes, máshol kicserzett, de kifejezésében hányaveti, betyáros, fölényes, elbizakodott és gögös arculatát”. Ugyanezt teszi íróágával is, amikor idézi mondását, amely szerint „az a kunszt... egy levesnek a történetét megírni irodalmi formában”. Később ezt a gondolatot rögzíti: „Az írás, ha jó, legtöbbször kín.” „De többet ér – mondja Krúdy szabadon – minden narkotikumnál, még a legnagyobbnál, a szerelemnél is. Meg lehet boldogulni, sírból fel lehet kelni, halálból lehet visszatérni egy jó témáért, amit kifog az író magának.” E ponton magasba szárnyal Krúdy prózahangja, s abban ott dalol a Rembrandt-Bródy azonosulás élménye, s a velük való találkozás szenvedelme is. Amikor ugyanis Krúdy Gyula ezt a Bródy-könyvet írja, ugyanott van, ahol hőseit láttatja, a „semmi ágán”, a testi és lelki összeomlása peremén. De még bizakodik, amikor el nem mondott gyászbeszédében imígyen véledekett: „Új betűk jönnek ama régi ábécé megszokott sorrendjében, mert a sikeres élet úgy rendelkezik, hogy mindig és mindennap újra kell kezdeni az életet, hogy az író ne maradjon az országút mentén valamely határkönél.”

S már nem Bródy Sándorról, hanem Krúdy Gyuláról volt szó!

Bori Imre